

โรคอุจจาระร่วงเฉียบพลัน

(Acute diarrhoea)

ในปี พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012) สำนักโรคติดต่อวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันจำนวน 1,229,641 ราย อัตราป่วย 1913.35 ต่อประชากรแสนคน เสียชีวิต 27 ราย อัตราตาย เท่ากับ 0.04 ต่อประชากรแสนคน

อัตราป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2546 - 2556) มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีอัตราป่วยสูงสุดในปี พ.ศ. 2553 (รูปที่ 1) พบผู้ป่วยตลอดทั้งปี จำนวนสูงสุดในเดือนมกราคม 140,025 ราย ร้อยละ 11.38 ต่ำสุดในเดือน ธันวาคม 73,522 ราย (5.98%) ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ผู้ป่วยมีจำนวนสูงสุดในเดือนมกราคม หลังจากนั้นพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นอีกครั้งในช่วงพฤษภาคมถึงมิถุนายน ก่อนจะเริ่มลดลงเรื่อยๆ จนถึงเดือนธันวาคม (รูปที่ 2)

ภาคเหนือมีอัตราป่วยสูงสุด เท่ากับ 2326.94 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2034.84) ภาคใต้ (1713.79) และภาคกลาง (1683.09) ซึ่งคล้ายกับในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (รูปที่ 3)

จังหวัดที่มีอัตราป่วยต่อประชากรแสนคนสูงสุด 10 อันดับแรก ได้แก่ แม่ฮ่องสอน อัตราป่วยเท่ากับ 4434.44 ต่อประชากรแสนคน ตาก (3910.08) ภูเก็ต (3813.07) ฉะเชิงเทรา (3563.72) ปราจีนบุรี (3559.59) ระยอง (3220.79) เชียงราย (3202.14) สมุทรสงคราม (3072.17) เชียงใหม่ (2976.57) และบุรีรัมย์ (2948.98) (รูปที่ 4)

อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิงเท่ากับ 1:1.3 พบผู้ป่วยทุกกลุ่มอายุ กลุ่มอายุ 0 - 4 ปีสูงสุด อัตราป่วยเท่ากับ 8747.87 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ กลุ่ม 65 ปี ขึ้นไป (2543.17) และ 5 - 9 ปี (2149.37) (รูปที่ 5)

สัดส่วนอาชีพที่พบสูงสุดคือ เด็กในปกครอง ร้อยละ 27.79 รองลงมาคือ อาชีพ เกษตรกรรม (20.85%) รับจ้าง (19.21%) นักเรียน (16.98%) สัดส่วนสัญชาติที่พบสูงสุดคือ ไทย ร้อยละ 98.51 รองลงมาคือ พม่า (0.71%) และอื่นๆ (0.43%)

พบผู้ป่วยที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าในเขตเทศบาล โดยพบผู้ป่วยในเขตองค์การบริหารตำบล เท่ากับ 902,844 ราย ร้อยละ 73.42 ในเขตเทศบาลเท่ากับ 322,033 ราย (26.19%) และไม่ทราบเขต เท่ากับ 4,764 ราย (0.39%) ไปรับการรักษาที่ โรงพยาบาลชุมชนมากที่สุด ร้อยละ 46.54 รองลงมาคือ สถานีอนามัย (29.32%) โรงพยาบาลศูนย์ /โรงพยาบาลทั่วไป (19.69%) โดยผู้ป่วยเข้ารับการรักษาคือผู้ป่วยนอก ร้อยละ 92.38 และผู้ป่วยใน ร้อยละ 7.62

จากรายงานสอบสวนโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลัน ในปี พ.ศ. 2555 ที่สำนักโรคติดต่อวิทยาได้รับ 10 เหตุการณ์ใน 7 จังหวัด ซึ่งน้อยกว่าในปี พ.ศ. 2554 ที่มี 22 เหตุการณ์ ได้แก่ ราชบุรี อุทยาน นครราชสีมา บึงกาฬ แพร่ น่าน ตรัง เชียงราย จังหวัดละ 1 เหตุการณ์ และอุดรดิตถ์ 2 เหตุการณ์ พบจำนวนผู้ป่วยเหตุการณ์ละ 1 - 23 ราย และมี 5 เหตุการณ์ ที่มีรายงานผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันเสียชีวิต ซึ่งมีจำนวน 1 ราย ในแต่ละเหตุการณ์ (จังหวัด ราชบุรี อุทยาน สระแก้ว อุดรดิตถ์ บึงกาฬ)

ใน 10 เหตุการณ์นี้ พบผู้ป่วยอายุน้อยที่สุด 2 ปี สูงสุด 85 ปี พบผู้ป่วยเป็นกลุ่มก้อน 4 เหตุการณ์ เกี่ยวกับการรับประทานเนื้อหมูจากแหล่งขายเดียวกัน (1) ชาวบ้านที่ไปร่วมงานทำบุญรื้อวัน (1) ครูและนักเรียนรับประทานอาหารกลางวันของโรงเรียน (1) และไม่ทราบสาเหตุ (1)

อาหารสงสัยเป็นสาเหตุในแต่ละเหตุการณ์ ได้แก่ เนื้อหมู (1) อาหารโต๊ะจีน (1) ไข่ตุ๋น (1) ต้มน้ำประปาภูเขา เชื้อที่ตรวจพบ ได้แก่ *Salmonella* group D, E (ราชบุรี นครราชสีมา บึงกาฬ) *Plesiomonas shigelloides* (เชียงราย อุทยาน) *Aeromonas veronii biovar sobria*, *Plesiomonas shigelloides* (อุทยาน) *Escherichia coli* (ตรัง)

สรุป โรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันมีอัตราป่วยสูง แต่อัตราป่วยตายต่ำ ในภาพรวมอัตราป่วยมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ แม้ว่าจะมีรายงานผู้ป่วยลดลงเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2554 ถึงปี พ.ศ. 2555 พื้นที่ที่มีอัตราป่วยสูง คือ จังหวัดที่เป็นเขตติดต่อกับประเทศพม่า และจังหวัดท่องเที่ยว เช่น ภูเก็ต หรือจังหวัดที่มีแรงงานต่างด้าวหรือแรงงานย้ายถิ่นจำนวนมาก เช่น ระยอง สมุทรสงคราม การเกิดโรคมาจากการบริโภคที่ไม่ถูกสุขลักษณะ โดยเฉพาะน้ำสำหรับอุปโภคและบริโภค ซึ่งไม่ได้ผ่านการต้มคลอรีนหรือการต้ม นอกจากนี้การบริโภคอาหารในงานเลี้ยงฉลองหรือการที่ต้องปรุงอาหารสำหรับคนที่มีการรวมกันจำนวนมาก ๆ มักเพิ่มโอกาสการป่วยจากโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลัน เนื่องจากต้องเตรียมอาหารล่วงหน้าเป็นเวลานาน ควรมีการณรงค์ให้ความรู้เรื่องการบริโภคอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ และปรุงให้สุกใหม่ ๆ เน้นย้ำเรื่องการล้างมือให้สะอาดทุกครั้ง ก่อนประกอบอาหาร และก่อนบริโภคอาหาร

ผู้เรียบเรียง

นางนิรมล ปัญสุวรรณ

บรรณาธิการวิชาการ

พญ.พจมาน ศิริอารยาภรณ์

Fig. 1 Reported Cases of Acute diarrhoea per 100,000 Population, by Year, Thailand, 1971 - 2012

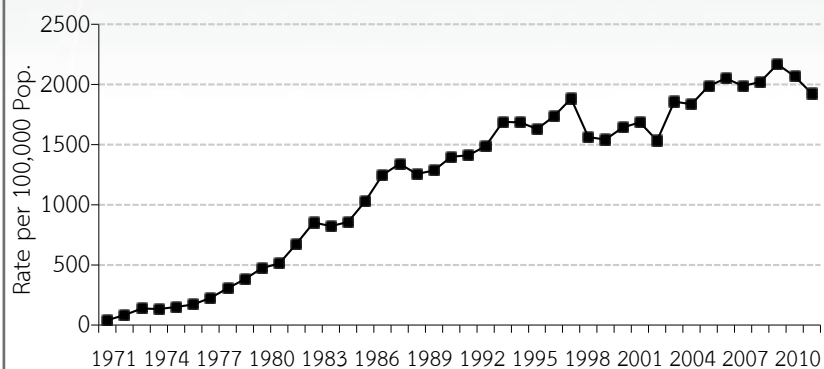

Fig. 2 Reported Cases of Diarrhoea by Month, Thailand, 2008 - 2012

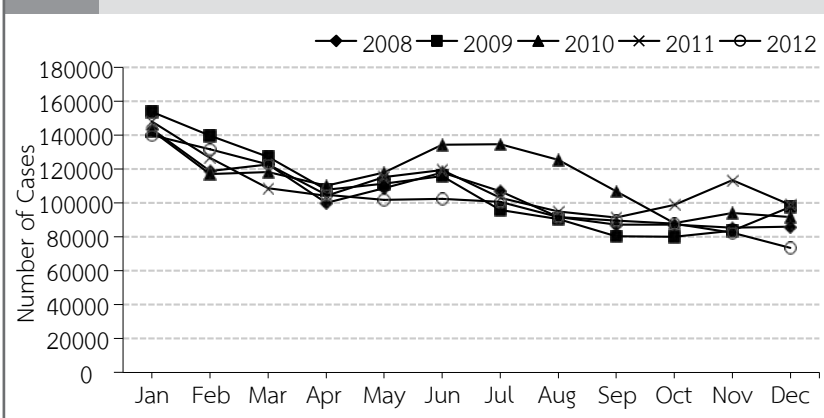

Fig. 3 Reported Cases of Diarrhoea per 100,000 Population, by Region, Thailand, 2008 - 2012

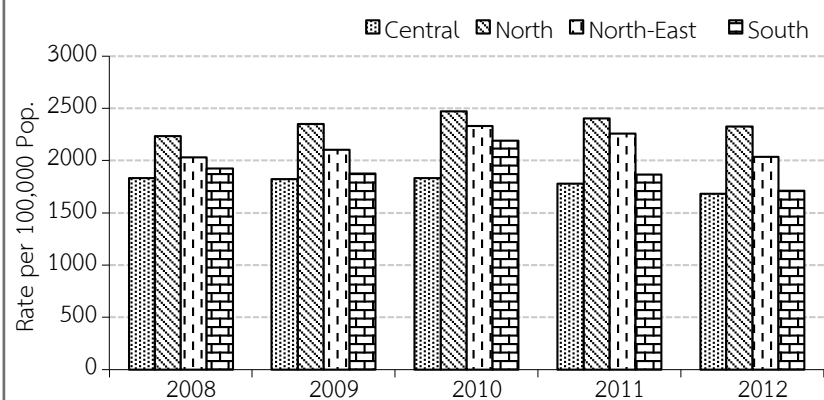

Fig. 4 Reported Cases of Acute Diarrhoea per 100,000 Population by Province, Thailand, 2012

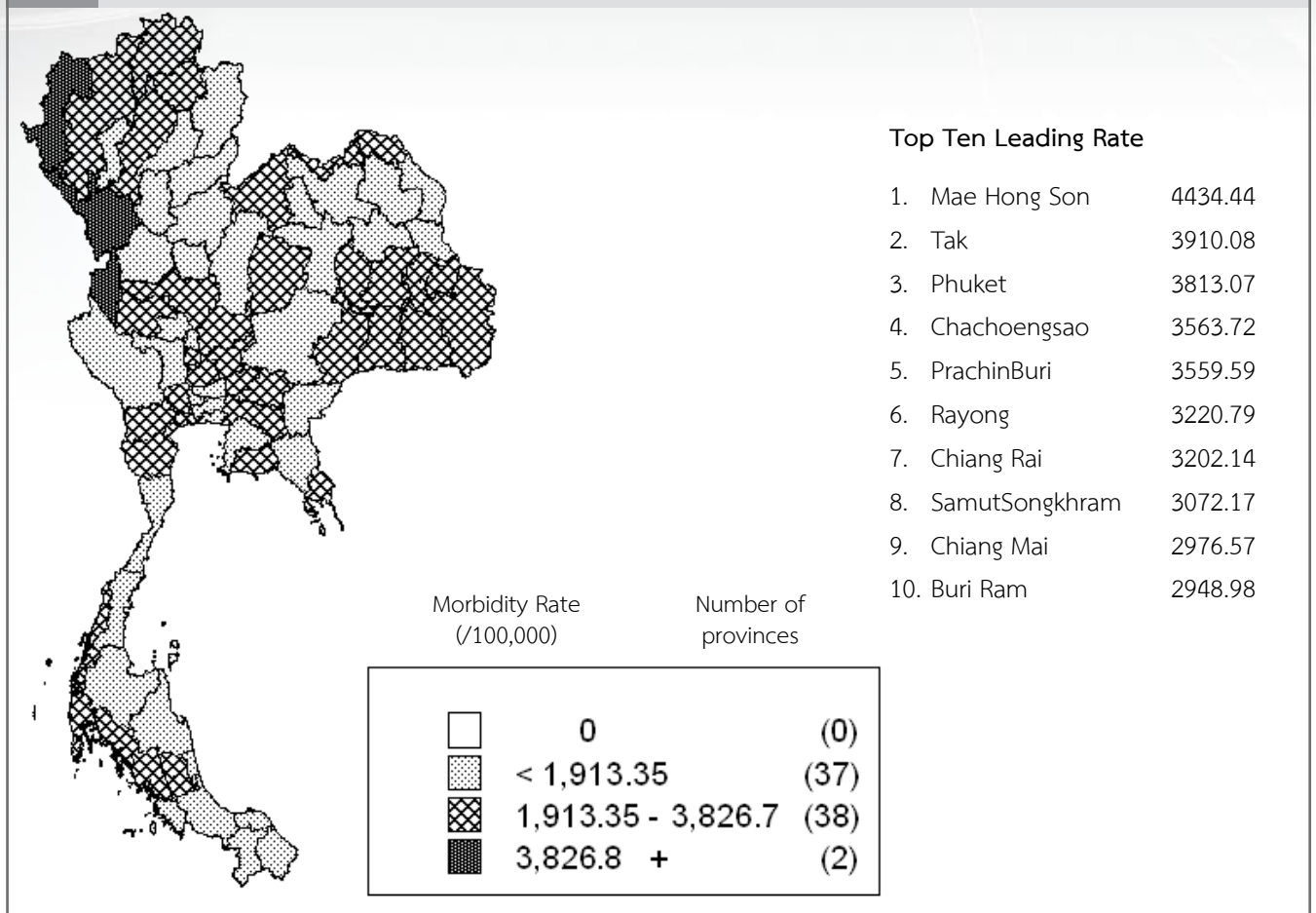

Fig. 5 Reported Cases of Diarrhoea per 100,000 population by Age-group, Thailand, 2012

